
Sadržaj

7 Riječ uredništva

R A S P R A V E

- 11 Zoran GRUJAK:
Predavanje dr. Ive Pilara u Austrijskom političkom društvu
12. listopada 1918. u kontekstu njegovih koncepcija
državnopravnog preustroja Austro-Ugarske Monarhije
- 31 Zlatko MATUJEVIĆ:
Radićevac iz »Esplanade«
*Prilog poznavanju političke biografije
vlč. dr. Ljudevita Kežmana (1927./1928.)*
- 51 Ivica ZVONAR:
Sudbina znanstvene knjižnice dr. Ive Pilara

G R A Ā A

- 59 Predavanje dr. Ive Pilara u Austrijskom političkom društvu
12. listopada 1918. (Priredio: Z. Grijak)

P R I L O Z I

- 71 Prilozi raspravi o dualizmu u vjerovanju starih Slavena i Hrvata
Reakcije i istraživanja
- 73 Fr. L.[ujo] Marun: Arheološki prilozi o religiji poganskih Hrvata (1)
- 79 L. Marun: Arheološki prilozi o religiji poganskih Hrvata (2)
- 83 Dr. Milan Šufflay: Otkriće velike tajne slavenskog poganstva.
Znamenita studija profesora Jana Peiskera
- 89 Dr Milan Šufflay: Zaratustra u Crvenoj Hrvatskoj
- 93 Dr Milan Šufflay: Zaratustra u Crvenoj Hrvatskoj.
Predgovor budućoj Peiskerovoj knjizi
- 101 h. (Josip Horvat?): Pregled u potsvijest slavenskih naroda
- 105 D. Kostić: I našim precima tako je govorio Zaratustra.
- 115 D. Kostić: Vračar i Dedinje mogućna pretkršćanska svetišta jugoslavenska
- 121 Ivo Pilar: Bogomilstvo kao religijozno-povjestni
te kao socijalni i politički problem

Napomena

U broju 3 časopisa *PILAR* Lada Rebernjak
prevela je samo sažetak na str. 44-45.

OCJENE I PRIKAZI

- 149 Tihomir Cipek, Stjepan Matković: *Programski dokumenti hrvatskih političkih stranaka i skupina 1842.-1914.* (S. Lipovčan)
- 151 Tomo Šimić: *Dokumenti Predsjedništva Bosne i Hercegovine 1991.-1994.* (T. Jonjić)
- 154 Srećko Lipovčan: *Mediji — druga zbilja? Rasprave, ogledi, interpretacije* (V. Švoger)

KRONIKA

- 159 O dru I. Pilaru u Ateni • Osvrt na časopis *Pilar* u godišnjaku *Scrinia Slavonica*

BIBLIOGRAFIJA

- 163 Popis publikacija iz Pilarove donacije objavljen u *Ljetopisu JAZU* za godinu 1934./35. (Priredio: I. Zvonar)

Riječ uredništva

Nakon svega dvije godine izlaženja časopis *PILAR* je u potpunosti opravdao nade svojih pokretača i urednika. Da je tome tako, svjedoče nam i brojne pozitivne reakcije stručne i ine intelektualne javnosti u domovini i inozemstvu.

U ovom broju časopisa, koji se upravo nalazi pred Vama, nastavljamo s istraživanjima dosad nepoznatih poglavlja iz života i rada dr. Ive Pilara. Na prvom mjestu donosimo raspravu dr. Z. Grijaka o Pilarovu predavanju u Austrijskom političkom društvu, u tmurnom ozračju nestajanja Austro-Ugarske Monarhije sa zemljovida Europe, u listopadu 1918. godine (u stalnoj rubrici *Grada* objavljujemo integralni tekst koncepta Pilarova predavanja). Otvarajući relevantne teme iz hrvatske političke povijesti prve polovice minolog stoljeća, donosimo rad dr. Z. Matijevića o sukobu Lj. Kežmana, katoličkog svećenika i dugogodišnjega glavnog tajnika Hrvatske (republikanske) seljačke stranke sa Stjepanom Radićem. Novinstvo glavnih središta nekadašnje jugoslavenske državne zajednice — Beograda, Ljubljane, Sarajeva i Zagreba — uzaludno je protilo poveću količinu tiskarskog crnila nastojeći dokučiti pozadinu toga neobičnog spora. O sudbini Pilarove znanstvene biblioteke donirane knjižnici nekadašnje Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti doznajemo iz pera dr. I. Zvonara. Autor je priložio i temeljitu bibliografiju Pilarovih znanstvenih knjiga poklonjenih Akademiji.

U rubrici *Prilozi*, istražujući reakcije istaknutih intelektualaca na rezultate Peiskerovih i Pilarovih promišljanja o vjerskom dualizmu zoroastrističkog tipa kod starih Hrvata (i Slavena), objavljujemo nekoliko radova M. Šufflaya, J. Horvata i D. Kostića. Posebnu smo pozornost posvetili arheološkim istraživanjima fra L. Maruna, na čije se je rezultate oslanjao i dr. Pilar. Sažimajući svoje spoznaje o fenomenu nastanka dualističke Crkve bosanske, dr. Pilar je krajem tridesetih godina XX. stoljeća održao dva predavanja u zagrebačkom *Sociološkom društvu*. U ovom broju donosimo pretpisak brošure u kojoj su ta predavanja objavljena.

Prema već ustaljenom običaju, na kraju časopisa donosimo ocjene i prikaze novoobjavljenih knjiga pristiglih u uredništvo te kroniku događanja relevantnih za izučavanje Pilarova djela.

Na kraju još jednom pozivamo sve povjesničare, pravnike, filozofe, teologe, arheologe, religiologe, sociologe, psihologe, politologe, ekonomiste i sve druge stručnjake koji smatraju da svojim radovima mogu pridonijeti proučavanju brojnih nedovoljno istraženih ili u potpunosti zanemarenih tema iz područja društvenih i humanističkih znanosti. Držimo da su stranice časopisa *PILAR* dostojno mjesto za predstavljanje njihovih znanstvenih spoznaja.

U Zagrebu, 4. prosinca 2007.